

'Model voor de Glazen Stad'

Trots als een pauw loopt Gustaaf van Gaalen door de tuinbouwtuin achter het Westlands Museum. „Daar is-ie dan.” Hij wijst naar een kleine kas van zo'n tien bij tien meter. „Een echt Westlands ramenwarenhuis!”

Rien van den Anker

Honselersdijk

Heel bijzonder dat een museum vooral gericht op de geschiedenis van Westland, waar ze alles weten van de tuinbouw, zo blij is met een glazen huis van het type dat decennialang bijna de hele regio domineerde. „Zo min mogelijk nieuw, zoveel mogelijk origineel,” glundert Van Gaalen terwijl we zijn vernieuwde tuinbouwtempel binnenwandelen en hij naar een originele, gerestaureerde, deur wijst. „We gaan binnenkort beginnen met verschillende teelten.”

'Kuis verrot'

Het museum had, naast muurkassen en lessenaars, al eerder zo'n origineel warenhuis, ook wel 'platglas op poten' genoemd. Maar de oude was kuis verrot, zo klinkt het, dreigde in elkaar te storten. Daarom bouwden de afgelopen maanden vrijwilligers als Wim Duijvestijn, Paul Zwinkels, Evert van Beek, Ben van der Valk, Willem Kleijn, Hans Broekhuizen en René Batist een 'ouwe nieuwe'. Najaar 2019 werd eerst de vorige gesloopt en aan de hand van oude foto's en tekeningen een nieuw plan gemaakt. Nog maar onlangs is er afrendend gekit.

Gustaaf van Gaalen werkt bij het Westlands Museum in Honselersdijk en is inmiddels een kasglas-specialist. Spontaan vertelt hij dat er al platglas was in de 19de eeuw. Met aarde of steen omgeven bakken en glazen platen als dak erop. Er ontstond broei en warmte, geschikt voor sla en aardbeien. Maar wel bewerkelijk en slecht voor knieën en rug. Al redelijk snel ontdekten de tuinders dat je beter kon werken als

RAMENWARENHUIS

Discussie over naam

Er is nog steeds discussie over waar de naam 'ramenwarenhuis' vandaan komt. Sommigen beweren stellig dat er toentertijd voor het eerst in steden grote winkels ontstonden waar je – toen heel bijzonder – allerlei verschillende waren kon kopen. Winkels bovendien een soort atrium hadden met een glazen koepel waardoor alle etages daglicht kregen. Anderen houden vast aan de uitleg dat er in die eerste glazen huizen diverse tuinbouwwaren konden worden geteeld.

je het dak omhoog zou halen en er glazen muren bij zou plaatsen. Daarvoor kon je best die uniforme glasplaten, de zogenaemde eenruiters van 140 bij 70 cm, gebruiken.

Veel gemakkelijker om in te werken, bijkomend effect: er ontstond een betere verdeling van de warmte wat weer goed was voor de productie. „Je kon dan nog niet geheel rechtop staan maar het was wel het begin van het warenhuis,” legt Van

Zo min mogelijk nieuw, zoveel mogelijk origineel

– Gustaaf van Gaalen

Gaalen uit. Door de hogere kassen konden producten als tomaten, paprika en komkommer worden geteeld.

Maar ook daarna bleef het relatief tobben met een kas die niet breder was dan één kasdak. Met daarnaast identieke, langgerekte, kassen. Wat zou het mooi zijn om die twee of meer aan elkaar te koppelen en de glazen tussenwanden eruit te halen. Dat vereiste wel een totale verbetering van de constructie met hout en ijzer. „En het voor West-

▲ Twee van de zeven vrijwilligers doen het laatste kitwerk aan het nieuwe ramenwarenhuis van het Westlands Museum. FOTO THIERRY SCHUT

land zo typerende ramenwarenhuis was kort daarop geboren.”

Na WOII veroverde het ramenwarenhuis het Westland. Tot de jaren tachtig was de regio voor het grootste deel bedekt met deze kassen van ongeveer 2 meter hoog. Van ingrijpende innovaties was nauwelijks sprake. „Zo'n kas leverde voldoende productie, de buren deden het ook en waarom zou

je veranderen, was zo'n beetje het uitgangspunt.”

Van Gaalen vertelt dat er pas later sprake was van productdifferentiatie en sierteelt. Dat betekende dat er andere technieken kwamen en dat veel kassen werden veranderd, vooral in de hoogte. Er zijn nu glashuizen van 6 tot 8 meter, zelfs tot 10 meter hoog.

„We produceren hier kleinscha-

lig, bonen, tomaten of bloemkool. Dit ramenwarenhuis toont de tuinbouw in het klein en staat in alles model voor de Glazen Stad.”

De vernieuwde museumaanwinst, aan de Middel Broekweg 154 in Honselersdijk, wordt opgenomen in de buitentuinvandeling zodat bezoekers er sowieso doorheen moeten lopen.